

Με κανέναν από τους δύο, του Andrea Papi

Κείμενο του ιταλού αναρχικού Αντρέα Πάπι στο περιοδικό A Rivista Anarchica για την ισραηλο-παλαιστινιακή σύγκρουση με αφορμή τα γεγονότα του καλοκαιριού του 2014. Το κείμενο παραμένει ακόμη επίκαιρο γιατί αποτελεί ένα καλό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η αναρχική κριτική προσεγγίζει το “παλαιστινιακό ζήτημα” χωρίς ίχνος αντισημιτισμού, ισλαμοφοβίας και άλλων δαιμονοποιήσεων, αρνούμενη κάθε ταύτιση με τις εκατέρωθεν ηγεσίες και καταγγέλλοντας τα εξουσιαστικά τους παιχνίδια εις βάρος των λαών που δήθεν υπερασπίζονται. Πέρα δηλαδή από την ορθότητα των επιμέρους επιχειρημάτων το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται η σκέψη του Πάπι σκιαγραφεί μερικούς από τους βασικούς άξονες που χαρακτηρίζουν την ελευθεριακή προσέγγιση: αναγνώριση της πολυπλοκότητας της κατάστασης και αποφυγή κάθε μανιχαϊσμού και βέβαια της συνωμοσιολογίας, κριτική στην ανεπάρκεια και τη στρέβλωση που χαρακτήριζε ανέκαθεν την αντιιμπεριαλιστική αριστερή στάση, κριτική στον κρατισμό και διαχωρισμός των συμφερόντων των ηγεσιών από τα συμφέροντα των πληθυσμών που εξουσιάζουν, κριτική στα ολέθρια αποτελέσματα των εκατέρωθεν μιλιταρισμών, στις πολιτικές του κράτους του Ισραήλ (στις δυσανάλογα συντριπτικές απαντήσεις του στρατού, στους εποικισμούς και τον έλεγχο του νερού), τις αυτοκτονικές τακτικές των παλαιστινιακών ηγεσιών εναντίον του λαού που δήθεν υπερασπίζονται και την απαράδεκτη ιδέα της “θυσίας” και του “μαρτυρικού θανάτου”, στον ισλαμιστικό φονταμενταλισμό, κριτική στην εβραιοφοβία και τον ξεκάθαρο αντισημιτισμό της απαίτησης για εξολόθρευση του κράτους του Ισραήλ, επικέντρωση της αναρχικής πρότασης στα ελευθεριακά ιδανικά (ενάντια σε κάθε κρατική λογική και καταπίεση), στον αντιμιλιταρισμό και την ανάδειξη των αντιπολεμικών-συμφιλιωτικών φωνών και στους δύο λαούς – ούτε με τη Χαμάς ούτε με το κράτος του Ισραήλ αλλά με εκείνους ανάμεσα στους δύο λαούς που εργάζονται «για την παύση της σύγκρουσης και την ελεύθερη συνύπαρξη των λαών (και των ατόμων), για τα δικαιώματα των γυναικών, των μειονοτήτων κι όλων των καταπιεσμένων».

Με κανέναν από τους δύο

του Andrea Papi

Πιστεύω ακράδαντα ότι πρέπει να παραταχθούμε με τους τελευταίους, με τους πληθυσμούς, πέρα από τις δύο παρατάξεις και εναντίον τους, διότι και οι δύο, αν και με διαφορετικούς τρόπους και αντικρουόμενα κίνητρα, τους καταπιέζουν συνεχώς με μια τυραννία που υπαγορεύεται από αντικρουόμενες κρατικές λογικές.

Τον Μάρτιο του 2009, γράφοντας σε αυτό το περιοδικό για την επίθεση στη Γάζα που είχε ξεκινήσει το κράτος του Ισραήλ στο τέλος του Δεκεμβρίου του 2008, σχολίαζα: «[...] προσωπικά διεκδικώ σθεναρά το δικαίωμα, το οποίο νιώθω ως υποχρέωση από ηθική άποψη, να μην παραταχθώ με κανέναν από τους δύο αντιπάλους. Το αντίθετο μάλιστα! Διορθώνομαι ελαφρώς. Πιστεύω ακράδαντα ότι πρέπει να παραταχθούμε με τους τελευταίους, με τους πληθυσμούς, πέρα από τις δύο παρατάξεις και εναντίον τους, διότι και οι δύο, αν και με διαφορετικούς τρόπους και αντικρουόμενα κίνητρα, τους καταπιέζουν συνεχώς με μια τυραννία που υπαγορεύεται από αντικρουόμενες κρατικές λογικές» (Logica militare di stato, “A” 342, marzo 2009).

Σχεδόν έξι χρόνια μετά, κάνοντας σκέψεις σχετικά με τον τελευταίο πόλεμο στην Παλαιστίνη αυτό το καλοκαίρι, όχι μόνο συμμερίζομαι ό,τι είχα γράψει τότε, αλλά βρίσκω ότι

επιβεβαιώνεται ακόμη περισσότερο. Αν και η κατάσταση είναι ακόμη πιο πολύπλοκη και ριζωμένη, συνεχίζει να επιβεβαιώνει διάπλατα ότι πάνω στα σώματα ανθρώπινων μαζών αναπτύσσεται, συνειδητά ή όχι, μια σύγκρουση που τις βλέπει ως χειραγωγήσιμο πλήθος για συμφέροντα τα οποία προσπερνούν το "κοινό καλό" που τόσο πολύ διατυμπανίζεται στα λόγια από τους δύο αντιπάλους. Ως πεισματάρης αντιμιλιταριστής είμαι όλο και πιο πεπεισμένος ότι δεν μπορούμε να παραταχθούμε με κανένα από τους δύο, ότι είναι ασυνεπές και απαράδεκτο να συνταχθείς με μια από τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές, συμμετέχοντας μέσω συμπαθειών για τον ένα ή τον άλλο.

Υπογραμμίζω αυτή την άποψη ωθούμενος από την εύλογη υποψία ότι στην ιταλική αριστερά, ιδίως σε μεγάλο μέρος της λεγόμενης ριζοσπαστικής, συνεχίζει να είναι διαδεδομένη μια συμπεριφορά, πολιτισμική και πολιτική συγχρόνως, η οποία τείνει να αγκαλιάσει στο σύνολό της την "παλαιστινιακή υπόθεση", τη Χαμάς ειδικότερα, ως συνέπεια της ιερής αγανάκτησης και καταδίκης ενάντια στην κατοχή και τη στρατιωτική επιθετικότητα που αναπτύσσει το κράτος του Ισραήλ εδώ και δεκαετίες. Αυθόρμητα μου έρχεται στο μυαλό ένας συνειρμός. Όταν στο Ιράν ο Χομείνι τη δεκαετία του '70 ανέβηκε στην εξουσία διώχνοντας τον Σάχη, η Lotta Continua, η οποία τότε θεωρούταν ως μια από τις πιο ριζοσπαστικές αιχμές της άκρας αριστεράς, στήριξε εκείνη την κατάληψη της εξουσίας ως έκφραση του λαού κι επειδή θεωρήθηκε μια παταγώδης ήττα του μισητού αμερικανικού καπιταλισμού. Δυστυχώς γενικότερα στη ριζοσπαστική αριστερά ο μοναδικός αληθινός εχθρός συνεχίζει απaráλλαχτα να παραμένει ο δυτικός ιμπεριαλισμός κυρίως όταν προέρχεται από τις ΗΠΑ. Ο τζιχαντιστικός "ισλαμικός φονταμενταλισμός", όπως ορίζεται από διαφορετικές μεριές, παραδείγματος χάρη, επειδή δεν αποτελεί έκφραση της οικονομικής δομής φαίνεται ότι συνεχίζει να θεωρείται σε κάθε του τμήμα μόνο μια δευτερεύουσα απειλή.

Θεωρώ αυτό το επαναλαμβανόμενο "ιδεολογικό βίτσιο" ως μια ασυνάρτητη μετατόπιση οπτικής και μια επικίνδυνη τύφλωση του νοήματος του προκείμενου ζητήματος. Μπορεί δηλαδή να οδηγήσει σε παρανοήσεις στην ανάλυση και σε συμμαχίες, ευτυχώς γενικότερα περιορισμένες στο συναίσθημα, που απομακρύνουν από τις βάσεις πάνω στις οποίες θα έπρεπε κατά κάποιο τρόπο να βασίζεται μια αριστερή οπτική, ειδικότερα μάλιστα αν είναι ελευθεριακή. Το ζήτημα σήμερα μοιάζει ακόμη πιο περίπλοκο και μπερδεμένο απ' ότι ήταν έξι χρόνια πριν γιατί από τότε συνέβη μια σημαντική διεύρυνση των αντιμαχόμενων πλευρών. Τζιχαντιστικές ομάδες ισχυροποιήθηκαν στο εσωτερικό της Γάζας, με συνέπεια να αυξηθούν οι πολεμοχαρείς φωνές. Ένα πρακτορείο ειδήσεων στο διαδίκτυο στις 12 Αυγούστου ανέφερε: "Ο στόχος του Τελ Αβίβ είναι να χτυπήσει το ένοπλο μέρος των δύο βασικών τρομοκρατικών οργανώσεων που δρουν στη Λωρίδα της Γάζας, δηλαδή τις Ταξιαρχίες Ιζ αλ-Ντιν αλ-Κασάμ (Izz al-Din al-Qassam brigades) και τις Ταξιαρχίες Αλ Κουντς (Al Quds) αμφότερες της Χαμάς και του Κινήματος για την Ισλαμική Τζιχάντ στην Παλαιστίνη".

Έξω από τη λογική των κρατών και εναντίον της

Διάφοροι παρατηρητές σημειώνουν ότι η Χαμάς είναι κατά κάποιο τρόπο όμηρη εσωτερικών δυνάμεων στη Γάζα που σπρώχνουν για τη ριζοσπαστικοποίηση της σύγκρουσης, με στόχο να οδηγήσουν τον αγώνα στις ακραίες του συνέπειες. Ο Caracciolo (εφημερίδα Repubblica, 10 Ιουλίου 2014) υποστηρίζει ότι εκείνοι που σκότωσαν τους τρεις νεαρούς ισραηλινούς, αφορμή για την έκρηξη αυτής της τελευταίας σύγκρουσης, ήταν πολύ πιθανό μερικοί killer της φυλής Qawasamen που έχει τη βάση της στη Χεβρώνα και η οποία επιδίδεται από πολύ καιρό σε ενέργειες για να απαξιώσει την ηγεσία της Χαμάς. Ο Bernardo Valli (Repubblica, 9 Αυγούστου) από την άλλη αναφέρει ότι πέρα από τη συγκίνηση που προκάλεσαν οι σχεδόν 2000 νεκροί, η

Χαμάς είναι αντιπαθής σχεδόν σε όλα τα καθεστώτα της περιοχής: το Ισραήλ, φυσικά, αλλά και την Αίγυπτο, τη Σαουδική Αραβία και σχεδόν όλα τα εμιράτα του κόλπου, με την εξαίρεση του πλούσιου Κατάρ, [...] ακόμη και η Τεχεράνη η οποία ασχολείται με τις συνομιλίες για τα πυρηνικά, [...] σαν αποτέλεσμα μείωσε την υποστήριξη της Χεζμπολάχ στο Λίβανο, η οποία είναι ευαίσθητη στις βουλήσεις της Τεχεράνης.

Από τη μια μεριά έχουμε λοιπόν το ισραηλινό κράτος το οποίο μη αναγνωρίζοντας την πολιτική νομιμότητα της Γάζας επιτίθεται και βομβαρδίζει προκαλώντας μακελειό ανάμεσα στον άμαχο πληθυσμό κι από την άλλη μια αντίπαλη παλαιστινιακή πλευρά η οποία θεωρεί παράνομο το Ισραήλ, η οποία είναι όλο και περισσότερο εμποτισμένη με τζιχαντιστικές λογικές και με την ηγεσία της όλο και πιο απαξιωμένη, εκβιασμένη πολιτικά από φονταμενταλιστικά πολεμοχαρή παρακλάδια. Από τη μια πλευρά η λογική του ισραηλινού κράτους συνεχίζει να επιτρέπει την κατοχή εδαφών με στρατιωτικές προσαρτήσεις και να διαχειρίζεται κατά βούληση τη χρήση του νερού, βασική για εκείνη την περιοχή, χωρίς να υπολογίζει τους ντόπιους παλαιστινιακούς πληθυσμούς. Από την άλλη μεγάλος αριθμός παλαιστινίων αρνείται κάθε πιθανότητα συνάντησης με τον εχθρό γιατί, αγγίζοντας ένα αληθινό αντισημιτισμό, θα ήθελε να εξαφανίσει από προσώπου γης το Ισραήλ ενώ από την άλλη πλευρά, σημαντικότερη για έναν ελευθεριακό, υποστηρίζει ένα τύπο κοινωνίας αντίθετης στις προϋποθέσεις της ελευθερίας (υποταγή των γυναικών και νόμοι με βαρύνουσα ισλαμική σφραγίδα).

Επιπλέον διάφορα πράγματα δεν ταιριάζουν με αυτά που συμβαίνουν. Αν, όπως κατά κανόνα κάνουν η Χαμάς και ειδικότερα ο τζιχαντισμός, υποστηρίζεται μια μιλιταριστική εξεγερτική λογική υποτεινόμενη από τη θέληση για ανένδοτη εξόντωση του εχθρού, θα έπρεπε κατά συνέπεια να σκέφτονται με στρατιωτικούς όρους, δηλαδή να ενεργούν με στόχο τη νίκη στις μάχες. Κανένας εχέφρων μαχητής δεν επιτίθεται γνωρίζοντας από την αρχή ότι θα τις φάει για τα καλά. Όμως η Χαμάς και οι τζιχαντιστικές ομάδες, ενώ γνωρίζουν ότι θα υποστούν επιθέσεις που θα κοστίσουν μεγάλες απώλειες και στρατιωτών και αμάχων, συνεχίζουν να επιτίθενται στον μισητό εχθρό γνωρίζοντας ότι θα προκαλέσουν καταστροφικές για τους ίδιους αντιδράσεις. Γνώριζαν επίσης πολύ καλά ότι σχεδόν όλες τους οι βολές θα αναχαιτίζονταν από το αντιπυραυλικό αντιαεροπορικό ισραηλινό σύστημα καθιστώντας ασήμαντη κάθε επίθεση.

Οι ισραηλινοί θα είχαν παρατείνει την παύση πυρός χωρίς προϋποθέσεις, εκείνη που αρνήθηκε την πρόταση ήταν η Χαμάς υποχρεωμένη να αποδείξει ότι υπάρχει ακόμη μετά από 29 αιματηρές μέρες (Bernardo Valli, 9 Αυγούστου, εφημερίδα Repubblica). Δεδομένης της πυκνότητας του πληθυσμού στη Λωρίδα της Γάζας οι ράμπες για την εκτόξευση των πυραύλων συνήθως τοποθετούνται μέσα σε κατοικημένες περιοχές, όπως επίσης οι υπόγειες σήραγγες, οδηγώντας στον βομβαρδισμό και την καταστροφή τους. Δεν μπορείς να διεξάγεις πόλεμο "σκάβοντας χαρακώματα" αντίστασης και επίθεσης απαιτώντας να μην χτυπηθούν αυτές οι εγκαταστάσεις επειδή βρίσκονται ανάμεσα στον άμαχο πληθυσμό. Σημαίνει αποδοχή της ιδέας για θυσία των αμάχων οι οποίοι στην πραγματικότητα χρησιμοποιούνται ως ασπίδες. Εγείρεται η υποψία της εξύμνησης του μαρτυρίου που είναι τυπική στον τζιχαντισμό.

Από την άλλη μεριά ποια διαφορετική λογική κινεί την ισραηλινή κυβέρνηση και τον στρατό αν όχι το να μακελέψουν έναν πολύ κατώτερο εχθρό; Έχοντας αποδειχθεί μέχρι στιγμής ότι είναι σε θέση να εκμηδενίσει και να καταστήσει (σχεδόν) αναξίωμαχο το επίπεδο της παλαιστινιακής επίθεσης γνωρίζει πολύ καλά τη στρατιωτική και τεχνολογική της υπεροχή. Δεν θα μπορούσε να περιοριστεί στο να την εξουδετερώνει χωρίς να βομβαρδίζει κατοικημένες περιοχές με

αποτέλεσμα να εξοντώνει χωρίς διάκριση γυναίκες, παιδιά και άμαχους ηλικιωμένους; Θα μπορούσε ανάμεσα στα άλλα να αποδείξει στα μάτια του κόσμου αυτό που δηλώνει, ότι δηλαδή είναι η Χαμάς που έχει ως πραγματικό και μοναδικό στόχο την ολοκληρωτική του καταστροφή. Όμως, όπως συμβαίνει πάντα, ο πόλεμος απελευθερώνει τα χειρότερα ένστικτα και στα δύο μέτωπα, εξυψώνει την καταστροφική τάση των στρατών, κεντρίζει τον εθνικισμό, παραγκωνίζει τις φωνές της ειρηνιστικής (αρκετά παρούσες στο Ισραήλ) αντιπολίτευσης, μέσα σε μια σπειροειδή κίνηση έπαρσης, βιαιοτήτων και εκδικήσεων στις οποίες μοιάζει αδύνατο να αντισταθούν τα εμπλεκόμενα μέρη.

Η υπερίσχυση της καταστροφικής μιλιταριστικής λογικής είναι πολύ ενεργητική και παρούσα και στους δύο. Εκεί, από την αρχή, διεξάγεται ένας κλασικός πόλεμος για την υπεροχή, τον έλεγχο και την εξουσία, όπου κυριαρχεί κι επιβάλλεται με βιαιότητα ο πιο δυνατός. Ως αναρχικός και αντιμιλιταριστής δεν μπορώ ούτε θέλω να υποστηρίξω κανένα από τα δύο μέτωπα, αλλά να αντιταχθώ και στα δύο. Παρατασσόμενος – ναι αυτή τη φορά – στο πλευρό εκείνου που, κι από τις δύο πλευρές, εργάζεται για την παύση της σύγκρουσης και την ελεύθερη συνύπαρξη των λαών (και των ατόμων), για τα δικαιώματα των γυναικών, των μειονοτήτων κι όλων των καταπιεσμένων.

Andrea Papi

Μετάφραση Νίκος Χριστόπουλος

Πηγή A Rivista Anarchica, Οκτώβριος 2014 - Πηγή στα ελληνικά: [Ουλαλούμ](#)